

Fogassy Judit, SDSH

A média szerepe és alkalmazása a katekézisben

*„Sokszor és sokféle módon szólt Isten hajdan az atyákhoz,
ezekben a végső napokban Fiában szólt hozzánk,
akit a mindenség örökösévé tett, aki által az időket is teremtette.
Mint dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása,
ő tartja fenn hathatós szavával a mindenséget.”
(Zsid 1,1-3)*

Bevezető

Az érzékszervek csodálatos csatornák, melyek által az egyén a külvilág dolgaival szoros kapcsolatot létesíthet. Ezek által (is) kommunikálunk, s ezért nem hiányozhatnak a tanítás-tanulási folyamatból. Kezdetben, de későbbiek során is a látás, a hallás, a szaglás, az ízelelés és tapintás által képződnek a gondolkodás elemei, azaz a gondolat maga. Gyakran nem is fogjuk föl, hogy a teremtő Isten milyen csodálatos képességekkel ajándékozott meg minket! Nem is lehet elképzelni az embert, sem annak életét e képességek nélkül. Mi nevelők, katekéták, ha azt gondoljuk, hogy diákjaink csupán a szóbeli magyarázatainkból tudják azt, amit szeretnénk, hogy elsajátítsanak, akkor nagyot tévedünk. Nem csupán a szavak, hanem képek, érintések vagy hangok által „tudhatunk” a legértékesebb dolgokról, mint pl. a szeretetről, a kedvességről, a hűségről, a szépről Legalábbis a kezdetben ez így van. Majd az élet tapasztalatai bővítik az alapfogalmakat olyan élményekkel, amelyek már nem érzékszerveinken keresztül érkeznek, hanem a szív sajátos nyelvét alkalmazzák. De a kezdő tanuló még hosszú éveken át az érzékszerveire támaszkodik, hogy tudást szerezzen olyan dolgokról, melyekről esetleg mások oly lelkesen mondanak neki.

Régészeti és antropológiai kutatások is megerősítik azt a tényt, hogy az ember egy vizuálisan kommunikáló lény. A barlang festmények, (K.e. kb. 40.000 – 10.000) még mind máig képesek elénk varázsolni a régi világ állatait, tárgyait, életmódját és eseményeit, sajátos módon. Élményüket nem szavakba öntötték, hanem képekben fejezték ki a számukra lényegest, valamint az őket érintő eseményeket, történéseket. E a képek szinte minden korszakot átlépték, s képesek „elmesélni” nekünk, hogy akkor mi volt. A vizuális eszköz hatékonyságáról tanúskodik ez az egyszerű példa, fel lehet fedezni a „kép” sokoldalú feladatát, amely a teljes embert érinti.

I. A képek informálnak, de főleg formálnak bennünket

Minden „kép” és vizuális eszköz több feladatot lát el egyszerre. Induljunk ki a következőből, a kép figyelemfelkeltő: meg „akarja” ragadni figyelmünket. Nem ez történt az őskertben Évával?! Éva mindaddig nyugton maradt, amíg nem nézte a gyümölcsöt. A gonosznak fel kellett kelteni Éva figyelmét, majd tekintetét rávezetni a gyümölcsre, hogy saját torz tervét elérje. Ezért a „kép mutatás” a vágy felkeltését akarta elérni. Nem elég, hogy nézze a gyümölcsöt, ha az nem hat rá érzelmileg. Figyelemfelkeltő szerepe után kell, hogy érzelmileg hasson a nézőre: vagy vonzó a tárgy, vagy visszataszító. Ha vonzó, az ember szívesen idéz el előtte, mivel a kép jó hatással van rá. Ha torz, akkor lehet sejteni, hogy az érzelmi felkavarás szándékos volt. De ezzel a kép még nem fejezte be feladatát. A következő a lényeges: valamit kommunikál a kép! Valamilyen gondolatot akar elindítani bennünk. A kép, mint egy vizuális stimuláció, *informál* és *formál*, mivel mind a gondolkodásunkra, mind az érzelmünkre hat. Be kell látnunk, hogy egy kép gyakran többet mond minden szónál: sajátos módon fejez ki oly komplex és szóban nehezen kifejezhető koncepciókat, amelyek e csatorna nélkül nehezen felfogható. Ezért a több feladatott ellátó kép hatékony eszköz a hitre nevelésben, mert a hit pont a nem látható és nehezen felfogható valóság világába ad bepillantást.

II. A képek és a kinyilatkoztatás

A kinyilatkoztatás folyamán Isten képek által „mutatkozott” be – aki a csillagokat, a holdat, és minden láthatót teremtett, aki az égő

csipkebokorban jelen volt, miközben nem pusztított, aki szivárvány jelével szövetségre lépett az emberrel, és utat mutat neki a felhőoszlop által; táblákra rögzítette törvényeit, és akinek jelenléte jeleivé váltak a frigyláda, szent sátor és a felhő. Ő a „sas madár”, az „anya”, aki ajkához emeli csecsemőjét, és a szülő, aki saját „vállán” viszi gyermekét, a szerelmes hitves, aki „kezére vési” kiválasztottjai nevét... Nehéz csak néhány képet kiemelni, mert az Ószövetség tele van képekkel Istenről.

Jézus „képesítette”, azaz illusztrálta nekünk mind a Mennyei Atyát, mind Isten országát, két oly nagy fogalmat, amely valósága meghaladja az ember racionális gondolatvilágát. A fel nem fogható valóságot Jézus képekben közvetíti, hogy a teremtmény képes legyen kapcsolatba kerülni a fel nem foghatóval. Minden ember erre a kapcsolatra teremtett, miközben „az igazi Istenhez vezető úton fellépő (...) nehézség abból fakad, hogy Isten lényegileg kifejezhetetlen a maga «ittlétében» és jelenvalóságában.”¹ Ezért az ember segítségre szorult. Amint olvastuk a Zsidókhoz írt levelében, Isten „a végső napokban”, azaz az utolsó szava a megtestesült Fiú Isten. Ő már nem csupán egy küldönc, hanem Isten Fia, aki megtestesülése által, emberi képekben megmutatja nekünk milyen az Atya! „Aki engem látott, az Atyát látta!” (Jn 14,9) Jézus az Atyáról a teljes kép és magyarázat.

Képekben mit mutatott nekünk Jézus? Ő a láthatatlan Isten képmása (Kol 1,15-29). Ő a teremtő szó, aki által minden teremtett, és aki testté lett. (Jn 1,14) Ő a táplálék, a kenyér! (Jn 6), a jó pásztor, aki vezeti a rábízottakat gondos és óvó szeretettel (Jn 10). Ő az, aki másokért adja életét, mint a búzamag (Jn 12); aki az ember szolgája, hogy lemossa és fölemelje (Jn 13, Fil 2,1-11). Ő az, aki maga az Út, az Igazság és az Élet (Jn 14); a szőlőtő, aki élteti azokat; akik kapcsolatban maradnak vele (Jn 15); aki részben Mester, de inkább barát (Jn 15). Ő az irgalmas Atya képe (Lk 15,15-32). Jézus személye – cselekedetei, imái, tanításai, munkája, és hétköznapi élete az Atyának üdvözítő terve (Ef 1,1-23).

Itt csak néhány képet emelhetünk ki, de mégis tisztán láthatjuk, hogy e képek nélkül Istenről való elképzelésünk nem lehet helyes, hanem inkább félelemkeltő és visszataszító. Ha ebben kételkedünk, csak végig kell gon-

¹ Karl FRIELINGSDORF. *Istenképek, ahogy beteggé tesznek – és ahogy gyógyítanak*, Szent István Társulat, Bp. 2007. 19.

dolni a görög mitológia istenképeit. Fura figurák, félig állat, félig ember ötvözetek állnak előttünk, vagy ha ez emberi, kép és szép, mégis is gőgös, ugyanakkor kegyetlen istennek bizonyul. Egy szép és jó Istent önmagunk nem tud kigondolni. A tajvani misszióban találkoztam egy érdekes szokással, mely szerint minden családnak van saját istene, amelynek képét felragasztják a főbejárat ajtajának külsejére. Általában ezek a képek visszataszítóak, és rémisztőek. A család istene a gonosz szellemeket és minden betegséget el kell elijesztenie rondaságával, és ez által „isteni védelme” alá vonhatja a család minden tagját. Minél rondább, annál jobb!

Viszont így a kínai világban nincs személyes kapcsolat a család istenével. Pont ettől a távolságtól és félreértéstől akar óvni minket az egyetlen Isten, aki személyes kapcsolatot keres gyermekeivel, és aki nem elijeszteni, hanem meghívni akar. Ezért Jézus személye és élete egy vonzó, szerető, hozzánk közelálló és bátorító képet ad arról, hogy ki vagyunk Istennek, és Ő ki nekünk.

Az a hit, amely Isten kinyilatkoztatásából fakad, képekből alakul ki. Valóban a hit nyelvezete csupán szimbolikus nyelvezet lehet, mert a transzcendens Istenről, a szövetségkötő Istenről van szó, akinek Atyai irgalma nem merül ki gyermekei iránt. Képek, szimbólumok nélkül nehéz felfogni üzenetének mélységét.²

III. A média és a gyermek

Valláslelektani vizsgálatok arra utalnak, „hogyan az istenkép már a gyermek első életévében megjelenik és a szociokulturális környezet hatása alatt áll.

A gyermek a 3-4. életévig képekben és szimbólumokban «gondolkodik», logikája *«képi logika»*. Még a következő életszakaszban is, egészen a 6-7. életévig szemléletes marad a gondolkodás: az istenkép megelőzi az istengondolatot.”³

Miért fontos a média használata a vallásos nevelésben? Azért – mert a kisgyermek első alapismerete képekből szövődik. Nem érti a „teológia” nyelvezetét, de mégis a képek egy konkrét teológiát hordoznak. Ha

² Ezzel kapcsolatban lásd a Katolikus Egyház Katekizmus, Szent István Társulat, Bp. 2002, 1146-1151 pontjait.

³ K. FRIELINGS DORF. *Istenképek, ahogy beteggé tesznek – és ahogy gyógyítanak*. 16.

helytelen a kép, akkor helytelen a teológia. Ebben az a veszély, hogy ez lesz a gyerek értékrendjének egyik sarkalatos alapköve. A rossz képet nagyon nehéz megváltoztatni, sőt majdhogyan nem lehetetlen. Valóban egy helytelen képet nem lehet kozmetikázni, hanem azt meg kell szüntetni, ami csak akkor következik be, ha egy jobb, számára igazibb és helytállóbb kép veszi át a helyét.

Bár a fenti idézet egy szűk életkorra vonatkozik, valóban azt lehet mondani, hogy az ember élete végig képekben és szimbólumokban gondolkodik, mivelhogy minden szó csupán egy valóságnak „szimbolikus” megjelenítése. De most nem a verbális kommunikációs képességünkre szeretném a figyelmet felhívni, hanem az érzékszervek bevonásának fontosságára.

A mai ember - még inkább, mint az előző években - a média embere. Oly gyorsan fejlődik a filmipar és azt kiszolgáló technikai rendszer, hogy nehéz vele lépést tartani. Az átlagember - közép Európában - naponta minimum négy órát ül a tv előtt, mely idő alatt „bejárhatja” a világot. Tanulási idegrendszere ráállt a vizuális, zenével aláfestett tanulásra oly annyira, hogy sok fiatal nem tud tanulni a csendben. Már alig ír fontos eseményekről: azokat inkább videóra, cd-re, digitális fényképezőkre, azaz képekben rögzíti, és mutatja másoknak. Élményszerűvé válik a „visszatekintés”, mivelhogy újra át lehet élni a fontos perceket.

IV. Fontos módszertani kritériumok

Ha tetszik, ha nem a mai tanuló a média embere. Ez ellen nem harcolni és ezt nem tiltani kell, hanem a média eszközeit intelligensen beépíteni a nevelési folyamatban. Ezért a hitre nevelés folyamatából sem hiányozhat a média. A Katechetikai Általános Direktóriumuma (innenről kezdve a KÁD) 209⁴. pontja fontos kritériumokat ad a média használatával kapcsolatban. Bár ez a pont a tömegtájékoztató eszközökre utal, a következő pontok éppen olyan érvényesek az órák alatti média használatra:

1. Használata legyen fokozott

Ez nem azt jelenti, hogy kezdjünk kevéssel, a teljes használat

⁴ A Klérus Kongregációja. A KATEKÉZIS ÁLTALÁNOS DIREKTÓRIUMA. Szent István Társulat, BP. 1998

végspontjáig. A fokozott részben mértékelt, részben tartalmilag fokozott. Leghatékonyabban úgy használhatjuk, ha EGY koncepciót akarunk körbejárni, bemutatni, illusztrálni olyan képekben, amelyek szoros összefüggésben állnak a fogalom lényeges értelmével.

2. Maradjon meg az egyensúly a kép és a szó között

A média eszköze az – csupán eszköz – nem tanárpoftlás. A szó - amire itt utalunk - az „élő” szó, amelyet a tanár (katekéta) az adott korcsoport életkori sajátosságával, és vallásos szintjéhez igazít. Vannak alkalmak, amikor az alkalmazott média használata során a csend a leghatékonyabb „didaktikai” lépés, de az is csak akkor termékeny, ha a tanuló megfelelően felkészítették ennek értelmére. Más szóval, nem szerencsés nevelés, ha a tanulóra bízunk a bemutatott anyag lényegét. A katekétának kell kiemelni azt, ami az óra központi magva, a lényege. A nyelvhasználattal kapcsolatban a KÁD 208. pontja el- igazít minket.

3. Vigyázni kell a vallásos tartalom megörzésére a választott kifejezési formákban

Nem minden eszköz megfelelő az evangélium közvetítésére. A kiemelt anyagnak „méltónak” kell lenni ahhoz az üzenethez, amit közöl. A katekéta – mint nevelő – még az ízlést is neveli. Igényesnek kell lenni mind a zenei anyag kiválasztásban, mind az aktuális kép bemutatásában. A választásunk tanúságot tesz arról, hogy mi hogyan viszonyulunk a témához. A mi hozzáállásunk negatívan, de pozitívan is befolyásolhatja a tanulót.

4. Ügyelni kell a fogadók kritikai érettségének és a média által közölték személyes értékelésének fejlesztésére

Mivel a katekézis a keresztény életre nevel, a hit kialakítása lényeges feladat. Személyes döntés nélkül nem könnyen alakul ki a hit, mivel az az ember szabad és személyes döntéséből fakad. A hit aktusát mások nem adhatják, csak is minden egyes egyén. Ezért motiválni kell a választott média közlésének személyes jellegére. Ez nem ugyanaz, mint a kiértékelés, amely bizonyos bírálati szerepet tölt be. Az értékelés azt jelenti, hogy segítséget kap a növendék kifejezni mit nyert, mit kapott, miben erősödött meg a tanulás folyamán. Ez is a katekumenális jellegű katekézisnek a „reddicció” egyik formálja.

5. A célnak megfelelő, a tömegtájékoztató eszközökön keresztül átadható, kateketikai segédanyagok

Itt néhány kritikus értelmezést mutatunk be, amelyet szükségesnek tartunk kiemelni. Az egyik a kateketikai cél, a másik a „kateketika” fogalma. E kettő szoros összefüggésben áll egymással, tudniillik a katekézis fogalma szükségszerűen vezet el a célhoz, melyet minden foglalkozás szorgalmaz, de ezt egyszerre nem érheti el. A katekézis fogalma görög gyökérből származik, amely „*visszhang*”-ot, illetve „*továbbadás*”-t jelent. A visszhang hűen tükrözi az eredeti üzenetet, amely inspirálta, vagy elindította a visszhangzás folyamatát. De nem passzívan adja át, hanem az, aki a visszhang szerepét betölti, egyé válik az üzenettel. Ezért az életével, és nem csupán szavaival tölti be a visszhang szerepét. Nyilván Jézus és Jézus evangéliuma az elindító, a kiinduló pont. A katekéta az a személy, aki a visszhangzás folyamatában életével tanúságot tesz, és szolgálatával - a mai világban - közli a keresztény élet lényegét.

A tanítvány „*visszhanggá*” válik a világban. A KÁD a következőképpen fejezi katekézis célját: „segítsen megismerni, kapcsolatba kerülni és közösségre lépni Jézus Krisztussal és mindazzal, amivel az Úr egységben volt: az Atyával, a Szentlélekkel, az Egyházával, és minden egyes emberrel.”⁵ Ezért a média eszköz kell, hogy legyen e nemes célt támogatásában, s ne nehézségeket gördítsen a tanuló hitben való fejlődése útjába.

A kateketikai segédanyag alkotása helyet itt gondolhatunk a személyes hitbeli alkotásra, amelyre az adott anyag ihletet, segítséget adhat. Lényeges kérdés lehet: milyen cselekvésre, magatartásra indít a kiválasztott eszköz és anyag?

A felsorolt öt kritérium nem meríti ki a média használatának módszertani kérdéseit, de fontos támpontokat ad a megfelelő használatra. Ugyanakkor a KÁD 204. pontja néhány veszélyre figyelmeztet: „A katekézisnek el kell hártania a kultúra minden kártékony beavatkozását...” Más szóval, kritikus szemmel meg kell vizsgálni a kiválasztott anyag alkalmasságát: mennyire képes közölni az Evangéliumot a jelen hallgató csoportnak? Lehet, hogy egy „pici csúszás, csúsztatás” egy

⁵ Vö. KÁD 80, 81

kezdő számára komoly zavarásokat okozhat, ugyanakkor egy adott információ az érettebb hitű hívő számára nem jelent gondot, hiszen a szükséges „szűrők” már régebben kialakultak benne, s ennek segítségével jobban figyelhet a lényegre.⁶

Miközben az eszközöket eddig még nem használt katekétákat batorítjuk a helyes használatra, nos őket figyelmeztetni is kell, hogy a média technikája ne dominálja a hitre nevelés folyamatát. Így esetleg veszélybe kerülhet az aktív részvétel. (A szükséges előkészítő lépésekre külön kitérünk a *Katekéták kézikönyvben*.⁷

V. A média használatának előnyei / hátrányai

1950 óta nagyméretű fejlődés történt a média területén. Egyre több embert befolyásol a média (mely egyaránt negatív és pozitív irányú) és egyre mélyebb és elvontabb gondolkodásra készítheti az embert.

- A problémák megoldására több lehetőség kínálkozik; megtanulhatja, hogy egy helyzetet több szempontból is lehet értelmezni.
- Sok értékes és hasznos információhoz juthat, melyekhez régebben nem, vagy csak nagyon nehezen jutott volna.
- Új viselkedési normákkal is találkozhat, mely segítségére lehet, amennyiben hátrányos helyzetben van, és ebből szeretne kitérni.
- Számára a világ egyre hozzáférhetőbbé válik; a horizont számára kiszélesedik, bepillanthat a tenger mélyére, távcsöveken kémlelheti az univerzumot; megismerhet idegen kultúrákat, és felfedezheti mások nehézségeit, szenvedéseit is. Ez támogatja a más kultúrák iránti érzékenységet, tiszteletét, és serkenetheti a „katolikus” (egyetemes) lelkület és a szolidaritás erényének kialakítására.

Nem is kell mondani, hogy a média számunkra nem csupán előny nyel jár, mivel nevelő hatása az emberre bizony nem mindig a jó irányba mutatja. Sok romboló hatása is van. Ezeket itt most csak azért említjük, mert fontos e veszélyekre a figyelmet felhívni, és ezek alapján is megvizsgálni az alkalmazott média-eszközöket.

⁶ A KÁD következő pontjaira is érdemes kitérni, hiszen ezek is tartalmaznak lényeges szempontokat. 21., 149., 160-161.

⁷ Vö. Fogassy Judit: *Katekéták kézikönyve*, Budapest, SZIT, 2002, 53-54.

- A média sok esetben nem megfelelő értékeket közvetít, egyenesen rombol. A hallgatóság - még gyakran a felnőttek - sem érti helyesen, mi a keresztény értékrend, így védtelen média domináns és gyakran a hamis példákat felvonultató „híreivel” szemben. AZ ÉRTÉKEK és HIBÁS DÖNTÉSEK ÖSSZEMOSÓDNAK.
- Az erőszak! Olyan információkkal is találkozhat az ember, amelyekre semmi szüksége nincs, sőt, éppen az lenne jó, ha ilyeneken nem is gondolkodna. (Hogyan kell ügyesen bombát készíteni; hogyan kell egy rablást megtervezni; hogyan lehet egy életet tönkretenni...) Az erőszakos módszerek arra nevelnek, azt sugallják, hogy az erőszak sikerre vezet.
- A gyermek idegrendszere még nem érett. Súlyos érzelmi zavarokat és labilis idegállapotot eredményezhet a média korlátlan befolyása. A gyermek még gyermek. Azt nézi, ami számára érdekes, de az érdekes nem egyenlő a jóval! Szempontokat kell adni neki, hogy mit érdemes nézni, mi a felemelő, és mi a romboló.⁸
- Ha az ember élete labilis, akkor túlságosan passzívvá válhat, vagy a média világába menekülhet. Nem a saját problémáját oldja meg, hanem megnézi, hogy X.Y. hogyan „oldott meg” valamilyen élethelyzetet.
- Bár több sikeres viselkedési modellt is ismerünk, azokat gyakran a hallgató nem tudja elsajátítani, mert nincs meg a megfelelő közeg, amelyben az adott modell működésképes. Ha valaki megpróbálja azt követni, gyakran kudarcot vall, frusztrált lesz, csalódottá válik, és már nem lesz kedve újabb jó viselkedési módot kidolgozni. Nem tud mit kezdeni magával, amikor az élete unalmasnak tűnhet.
- Az állandó „szórakoztatás” ingerli az ember figyelmét és idegrendszerét; nem tud nyugodt lenni, nem tud nyugodtan átgondolni egy problémát, már nem látja világosan, milyen lépéseket kell tennie.

⁸ II. János Pál is utalt erre a veszélyre, tudniillik, hogy a gyerek védtelen a média befolyásától. Még nem képes megkülönböztetni a jót és a rosszat, azaz, hogy mi segít, és mi árt, mert még nem rendelkezik ezekkel a képességekkel. Ezért a felelősség a felnőttre, a nevelőre, még inkább a katekétára hárul. Lásd: II. János Pál. A Gyermek és média, 1979.

- A TV-ben rövid idő alatt megoldódik a probléma, az életben mindez nem megy olyan könnyen. Becsapó, és megoldásoktól elbátortalaníthatja a hallgatót.

A fent felsorolt veszélyek csupán arra figyelmeztetnek, hogy a média okos használata alapos előkészületet igényel.

VI. Hogyan lehetne megtartani az előnyöket és elkerülni a hátrányokat?

Előkészület! Kritikus és szigorú választás!

Felmérés!

Vezetett nézés!

Kommunikáció!

Kiértékelés!

1. Az előkészület fontos kérdései

Első lépésként alaposan át kell gondolni néhány kritikus kérdést. Amennyiben ezekre nem tudunk világos és konkrét választ adni, eszközünk áldozatai lehetünk, és inkább mi válunk annak szolgáivá. Ezért a következőket javasoljuk:

- Mit akarok hangsúlyozni, kiemelni az alkalmazott médium által?
- Miért gondolom, hogy éppen ez a rész jó és megfelelő a csoportnak és a témának?
- Az órának melyik részében szeretném használni a kiválasztott médiumot?
- Milyen hatást szeretnék elérni a hallgatókban? (Együttérzést?, csodálkozást? Bűnbánatot? Az irgalmasság cselekedeteire kapjon indítást? Csupán tájékoztatást? Szórakozást és pihenést? Mély megihatottságot?)
- Milyen fogalmak lesznek újak számukra, és hogyan fogom azokat bemutatni?
- Mire akarom felhívni a figyelmüket, és hogyan fogom ezt megtenni?
- Mi akadályozhatja a remélt hatást? (Ha bohóckodnak? Ha nem figyelnek? Ha nem reagálnak?)
- Hogyan kell ezekkel, az akadályokkal számolnom, és milyen megoldást lehet előre kigondolni?

- Milyen emberképet mutattunk be? (Lányokról, fiúkról, sztereó-típus?)
- Milyen képet ad a házasságról? (Nevetségessé válik a házasság? Az elvált nő, vagy férfi a „norma”?)
- Hogyan szerepel benne az erőszak?
- Hogyan hat az érzelmekre? Mit tart tiszteltben, mit nem?
- Milyen képet mutat a kisebbségekről?
- Mire nevelm a gyermeket a kiemelt médiummal?
- Melyek azok az érzékeny pontok, amikre föltétlenül fel kell őket készítenem saját szavaimmal?

Ezeket a kérdéseket még a szülőknek is lehet javasolni, akik szeretnének nagyobb figyelmet fordítani arra, hogy mit figyelnek otthon.

2. Felmérés!

Ez a lépés közvetlen a médium használta után történik. Ha nem alkalmas az óra alatt ezeket ellenőrizni, akkor feltétlenül a foglalkozás után fordítsunk néhány percet saját kiértékelő feladatunkra.

- Elértem-e a várt eredményt? Jól felkészítettem-e a hallgatókat? Ha valami hiányzott, az mi volt? Mi segített volna?
- A foglalkozás mit eredményezett a hallgatókban? A média eszköze zavart keltett bennük? Mi volt az azonnali reakció? Érzelmileg mit váltott ki belőlük?
- Vannak-e kérdések, amelyekre feltétlenül vissza kell térnem?
- Megkérdeztem-e az ő gondolataikat? Hogyan fogok erre vissza térni, tudván, hogy idővel gyengül a hatás, de még a jó hatás is?

3. Vezetett nézés!

- a. Én határozom meg, hogy mit néznek és abból mennyit.
- b. Az élmény előtt ráhangolom a csoportot a fő témára.
- c. Megmondom előre, hogy mit figyeljenek, és a végén én mire lesznek kíváncsi. (Ezt ne a végén mondom meg, mert azzal félrevezetem őket!)
- d. Azt is mondhatom, hogy mit NE figyeljenek, mivel az most nem lényeges (konkrét példával).

4. Kommunikáció!

- a. A média meghallgatása vagy megtekintése után beszélj a csoporttal.
- b. Fontos, hogy a nevelés most veled együtt folytatódjon. Milyen kérdéseket teszel föl: nyitott vagy zárt kérdéseket? Elgondolkodtatókat, vagy megválaszolhatókat?
- c. Mit akartál tanítani a média által? Hogyan folytatod?
- d. Hogyan segítesz nekik elsajátítani a lényeges tanítást? Ha valami elterelte a figyelmüket a lényegtől, azt hogyan tudod helyretenni?

5. Kiértékelés!

- a. Beszeld meg velük, hogy milyen értékeket találtak!
- b. Ha egyszerű diavetítésről volt szó, akkor nem kell annyi időt tölteni ezzel, de ha filmrészletről volt szó, akkor fontos egy kis időt fordítani a közös beszélgetésre, melynek során kiemeled az értékeket.

VII. Záró gondolatok

A média szerepe a hitre nevelésben sokat tud segíteni, amennyiben harmóniában marad a katekézis céljával, sajátosságával és egyházi természetével. Viszont sokat árthat, ha a kiválasztott eszköz nem méltó az evangéliumhoz, sem nem megfelelő a témához, illetve az adott korosztályhoz. A média hatása akkor káros, amikor helyettesíti a felkészülést, és nem az órának egy adott dimenzióját erősíti meg. Amikor a média köti le figyelmünket, és nem a hallgató, akkor veszélybe kerül a katekézis igazi mondanivalója, mert a katekéta - a maga személyében - az elsődleges üzenet Istenről.

Nagyon oda kell figyelni, hogy a média eszközei milyen hatást gyakorolnak az érzelmekre. Lehet, hogy ami számodra kedves és jó, másnak torz és borzalmas. Amikor nem vagy teljesen meggyőződve, hogy jól döntöttél, kérd ki mások véleményét.

Pár szót had mondjak a „power-point” használatával kapcsolatban. A power-point nagyon alkalmas eszköz a gyors benyomás keltéséhez, és gyors információ közléséhez. Viszont nem ad elegendő időt, hogy egy-egy gondolattal, képpel tartósabb kapcsolat alakuljon ki a foglal-

kozás alatt. Miközben a feldolgozandó téma kibontásra kerül, az az ábra, ami segített volna a megértésben, már nem látható, mert tovább kellett lépni. Viszont ha ábraként – hosszabb ideig - még a tanulók előtt marad az ábra, minden újabb és újabb gondolatnál ránéz az ábrára. Így annak mondanivalóját is mélyebb szinten fogja érteni. Ezért előnyösnek tűnik, hogy lényeges ábrákat függesszünk fel a falra – applikációként - hogy az állandó kivetítettség a tanítás lényegi üzenetével folyamatosan kapcsolatba kerülhessen, miközben végezzük a munkánkat. Utána már az ábra önmagától „beszél”!